

Český jazyk

Díl I.

Charakteristika předmětu

Obsahové, časové a organizační vymezení předmětu

Vyučovací předmět Český jazyk je zařazen v 1. - 10. ročníku v hodinové dotaci 8 až 5 hodin týdně. Český jazyk rozvíjí osvojení a používání mluvené i písemné podoby jazyka, čímž má stěžejní postavení ve výchovně vzdělávacím procesu.

Obsah i časová dotace jsou vytvořeny integrací vzdělávacích obsahů vzdělávacích oborů Čtení, Psaní a Řečová výchova.

<i>Ročník</i>	<i>1.</i>	<i>2.</i>	<i>3.</i>	<i>4.</i>	<i>5.</i>	<i>6.</i>	<i>7.</i>	<i>8.</i>	<i>9.</i>	<i>10.</i>
<i>Čtení</i>	3	3	3	3	2	2	3	3	3	3
<i>Psaní</i>	3	3	1	1	1	1	3	2	1	1
<i>Řečová výchova</i>	2	2	2	2	2	2	1	1	1	1
<i>Celkem</i>	8	8	6	6	5	5	7	6	5	5

V rámci předmětu český jazyk jsou realizována následující průřezová témata: Osobnostní a sociální výchova a Mediální výchova.

Český jazyk je v naší škole prostřednictvím prvků „mateřské reflexní metody“ převzaté z holandského Institutu von Doven v Sint Michielsgestelu. Podstatou je zajímavá aktuální motivační činnost a z ní vycházející spontánní rozhovor na dané téma. Rozhovor je zpracován dle možností písemnou formou a v průběhu týdne se s ním pracuje – jeho prostřednictvím si žáci osvojují čtenářské, mluvnické i komunikační dovednosti.

Předmět Český jazyk je vyučován ve kmenových třídách žáků. Motivační část rozhovoru může být vyučována na libovolném místě školy (kuchyňka, zahrada, dílna...) i mimo školu (město, rybník, les..). Procvičovací část Českého jazyka může být dle potřeby vyučována v počítačové učebně. Žáci jsou vyučováni po třídách a schopnosti žáků jsou zohledňovány individuálním přístupem včetně individuálního vzdělávacího plánu.

Poznámka: Pokud se v osnovách objevuje termín **rozhovor**, je vždy míněn rozhovor vytvořený podle následujících pravidel.

Pravidla našeho rozhovoru:

1. Všechny děti pochopí rozhovor globálně.
2. Rozhovorem se podařilo vzbudit zájem každého dítěte.
3. Všechny děti se rozhovoru zúčastní aktivně.
4. Při rozhovoru se používá normální hovorový jazyk.
5. V rozhovoru se vyskytují různé druhy vět / *věty tázací, oznamovací, zvolací, přací* /.
6. Rozhovorem se rozšiřuje slovní zásoba.
7. V rozhovoru se používá citový jazyk = orektický jazyk / *rozhněvaný, ohromený, skvěle se bavil, myslí si o sobě, že je kdovíco.../*
8. V rozhovoru se používá relační jazyk: *až sem, do tehdy, příliš veliký, včetně, více než, více, méně, poslední ...*
9. V rozhovoru je vyvážený poměr, ve kterém mají slovo děti respektive učitelka.
10. Při rozhovoru děti komunikují i mezi sebou.
11. Rozhovorem se procvičuje zachycovací metoda – hraní dvojí role.
12. Téma rozhovoru má být zaměřeno především na budoucnost / jazyk plný očekávání /.
13. U starších žáků se pečlivě integruje rozhovor “lingvistický” s rozhovorem “od srdce k srdci”.

Prostřednictvím práce s písemným záznamem rozhovoru v jakékoliv podobě si žáci rozvíjejí vlastní komunikační dovednosti a nenásilně si osvojují mluvnická pravidla. Součástí výuky českého jazyka je práce s deníkem, do kterého si žáci zaznamenávají události, které prožili a které by měly souviset s tématem aktuálního rozhovoru.

Výchovné a vzdělávací strategie

Řečové schopnosti a myšlení rozvíjíme především tak, že

- uplatňujeme „metodu rozhovoru“ – připravujeme zajímavé týdenní motivační činnosti a zapisujeme vyplývající „rozhovor“
- s „písemným rozhovorem“ dále pracujeme – čteme, přiřazujeme obrázky, doplňujeme slova, sestavujeme věty, odpovídáme na otázky, tvoříme otázky

KU	KŘP	KK	KSP	KO	KP
----	-----	----	-----	----	----

Srozumitelné vyjadřování ústní i písemnou formou a kultivovaný projev v běžných situacích podporujeme především tak, že

- vedeme žáky k tvorbě vlastního deníku a k jeho reprodukci
- komunikační obraty z „rozhovorů“ přenášíme i do běžného života

KU		KK	KSP		KP
----	--	----	-----	--	----

Osvojení techniky čtení a psaní podporujeme tak, že

- techniku čtení se učíme na aktuálních „týdenních rozhovorech“, popřípadě tematicky shodných přiměřených článcích a vlastním deníku
- techniku čtení cvičíme na doplňovacích úkolech s „rozhovorem“ a při vedení vlastního deníku

KU		KK			KP
----	--	----	--	--	----

Získání základních dovedností pro pochopení čteného textu podporujeme tak, že

- čteme „rozhovory“ o prožité činnosti
- čteme přiměřené články tematicky vycházející z rozhovorů

- čteme deníky o prožitých dnech

<i>KU</i>		<i>KK</i>			
-----------	--	-----------	--	--	--

Zvládání orientace v jednoduchých textech různého zaměření podporujeme tak, že

- *na tabuli píšeme zřetelným písmem a „rozhovor“ zapisujeme ve škole ustálenou formou*
- *na tabuli užíváme barevné křídly (popřípadě barevné tužky na Smartboardu)*
- *text psaný na PC vhodně formátujeme*
- *zařazujeme činnosti s rozstříhaným rozhovorem – sdělení znovu sestavujeme*

<i>KU</i>		<i>KK</i>			<i>KP</i>
-----------	--	-----------	--	--	-----------

Získávání zájmu o čtení a rozvíjení schopnosti reprodukovat snadný krátký text podporujeme tak, že

- *čteme texty o prožitém dění (rozhovor, deník) a texty motivované (články tematicky shodné s rozhovory)*
- *hravou formou vedeme žáky k reprodukci textu jako nedílné součásti činností s ním spojených*

<i>KU</i>	<i>KŘP</i>	<i>KK</i>	<i>KSP</i>		
-----------	------------	-----------	------------	--	--

Zvládání opisu jednoduchého textu, psaní krátkých slov i podle diktátu podporujeme tak, že

- *doplňujeme písmena slova na pracovních listech k „rozhovoru“*
- *využíváme psaní (doplňování, opravování) na fólie na zpětném projektoru nebo na počítačové sestavě nebo na Smartboardu*
- *opisujeme známé procvičené texty (věty z „rozhovoru“*
- *na opis se připravujeme orientací v textu a sestavováním rozstříhaného textu*
- *i podle diktátu píšeme krátká slova z rozhovoru – dobře procvičená (ústně, sestavovaná z písmen)*

<i>KU</i>	<i>KŘP</i>	<i>KK</i>			<i>KP</i>
-----------	------------	-----------	--	--	-----------

Praktické využití získané dovednosti psaní podporujeme tak, že

- *píšeme vlastní smysluplné texty – zápisy do deníku, články do školního žákovského časopisu Slucháček*

<i>KU</i>	<i>KŘP</i>	<i>KK</i>			<i>KP</i>
-----------	------------	-----------	--	--	-----------

Vzdělávací oblast: Jazyková komunikace

Vzdělávací obor: Čtení

Předmět: **Český jazyk**

<i>Výstupy pro 1.- 3. ročník</i>	<i>Učivo</i>	<i>Průřezová témata</i>	<i>Jiné</i>
<p>Žák by měl</p> <p>dbát na správnou výslovnost, tempem řeči a pravidelným dýcháním a snažit se je dodržovat</p>	<p>Výslovnost, dýchání, tempo řeči</p> <p>Vyvozování hlásek, písmen</p>	<p>OSV:</p> <p>Osobnostní rozvoj:</p> <p>Rozvoj schopností poznávání – cvičení smyslového vnímání, pozornosti a soustředění, cvičení dovedností zapamatování</p>	<p>Týdenní motivační rozhovor a činnosti s ním:</p> <p>globální čtení, analyticko syntetické činnosti</p>
<p>číst slabiky a dvojslabičná slova z rozhovoru</p>	<p>Dělení a skládání slov, čtení slabik, slov</p> <p>Čtení slov</p>		
<p>sestavovat věty z rozhovoru z nabídnutých slov</p>	<p>Tvoření jednoduchých vět</p>		
<p>orientovat se na stránce i řádku</p>	<p>Diferenciační cvičení pro rozvoj zrakového a sluchového vnímání, čtení obrázků,</p>		
<p>přirazovat slova, věty k obrázkům a obráceně</p>	<p>Čtení slov, vět z rozhovoru</p>		

<i>Výstupy pro 1.- 3. ročník</i>	<i>Učivo</i>	<i>Průřezová témata</i>	<i>Jiné</i>
Žák by měl održovat správné držení psacího náčiní	Rozvíjení psychomotorických schopností, jemné motoriky, grafomotoriky a pohybové koordinace, uvolňovací cvičení	OSV <u>Osobnostní rozvoj:</u> Rozvoj schopností poznávání – cvičení smyslového vnímání, pozornosti a soustředění, cvičení dovedností zapamatování	
spojit první písmeno s obrázkem (v rozhovoru)	Rozeznávání hlásek a písmen na slovech z rozhovoru		
odlišovat délku samohlásek	Délka samohlásek		
psát a spojovat písmena a tvořit slabiky	Uvolňovací cviky, spojování bodů, průpravné cviky, vybraná hůlková a psací písmena Směrová orientace, orientace na řádku a na stránce		
napsat hůlkovým písmem své jméno	Hůlkové písmo		
zvládat základní hygienické návyky spojené se psaním	Základní hygienické návyky při psaní – uvolněná ruka, správné sezení, držení psacího náčiní, náklon sešitu		

Vzdělávací oblast: Jazyková komunikace

Vzdělávací obor: Řečová výchova

Předmět: **Český jazyk**

<i>Výstupy pro 1.- 3. ročník</i>	<i>Učivo</i>	<i>Průřezová témata</i>	<i>Jiné</i>
<p>Žák by měl</p> <p>reprodukovat vlastní věty z rozhovoru, jednoduché říkanky a básničky</p>	<p>Dechová, hlasová a artikulační cvičení</p> <p>Výslovnost, intonace, rytmizace</p> <p>Říkanky, krátké básničky</p>	<p>OSV</p> <p>Osobnostní rozvoj:</p> <p>Rozvoj schopností poznávání – cvičení smyslového vnímání, pozornosti a soustředění, cvičení dovedností</p> <p>zapamatování</p> <p>Sociální rozvoj:</p> <p>Komunikace – řeč těla, řeč zvuků a slov, cvičení pozorování, dovednosti pro sdělování verbální i neverbální, komunikace v různých situacích</p>	<p><u>Říkanky:</u></p> <p>Dobrý den</p>
<p>odpovídat na otázky k obsahu rozhovoru slovem i větou</p>	<p>Rozvoj komunikace jako prostředku orientace v sociálních situacích</p> <p>Využití AAK</p>		<p>Činnosti s týdenním motivačním rozhovorem</p>
<p>dokázat se koncentrovat na poslech – odezírání textu rozhovoru a textu článku</p>	<p>Edukace a reedukace řeči, rozvíjení fonemického sluchu</p> <p>Poslech předčítaného textu</p>		
<p>popsat jednoduché obrázky související s textem rozhovoru a článku</p>	<p>Popis obrázků</p>		
<p>reprodukovat rozhovor, článek podle otázek</p>	<p>Reprodukce</p>		

<i>Výstupy pro 4. - 6. ročník</i>	<i>Učivo</i>	<i>Průřezová témata</i>	<i>Jiné</i>
<p>Žák by měl</p> <p>zvládat čtení probraných písmen</p>	Rozlišení, třídění písmen v linii, cvičení zrakové diference, analyticko – syntetické činnosti,	OSV – Osobnostní rozvoj – rozvoj schopnosti poznávání – <i>cvičení smyslového vnímání, pozornosti a soustředění</i> Psychohygiena – <i>dovednosti pro pozitivní naladění mysli (ranní přivítání)</i>	
rozlišovat stejně znějící slova různého významu	Rozšiřování aktivní a pasivní slovní zásoby, cvičení sluchové diference		
umět reprodukovat krátký text podle ilustrací a návodných otázek	Reprodukce		
orientovat se ve větě	Jednoduchá věta		
číst s porozuměním jednoduché věty	Čtení jednoduchých vět podpořené obrázkem, větným proužkem		
přednášet krátké básničky a říkanky	Nápodobování, opakování básniček, nacvičování vnímání rytmu a melodie řeči		

--	--	--	--

Vzdělávací oblast: Jazyková komunikace

Vzdělávací obor: Psaní

Předmět: **Český jazyk**

<i>Výstupy pro 4. - 6. ročník</i>	<i>Učivo</i>	<i>Průřezová témata</i>	<i>Jiné</i>
Žák by měl psát písmena, která umí číst	Cvičení vizuomotoriky, pohybové koordinace, jemné motoriky, grafomotoriky,	OSV – Osobnostní rozvoj – rozvoj schopnosti poznávání – <i>cvičení smyslového vnímání, pozornosti a soustředění</i> Psychohygiena – <i>dovednosti pro pozitivní naladění mysli (ranní přivítání)</i>	
opisovat a přepisovat slabiky a jednoduchá slova	Cvičení zrakového vnímání, směrové a prostorové orientace, cvičení vizuální paměti, cvičení pozornosti		
ovládat psaní hůlkového písma	Psaní naučených hůlkových písmen s podporou, upevňování psaní hůlkových písmen		
psát písmena a slabiky podle diktátu	Psaní písmen podle zadaného vzoru - zvukového, zrakového, hmatového		
opsat číslice	Opisování číslic s podpůrnými prvky (šablony, tečkování, okénka)		Využívání předloh, šablon

Vzdělávací oblast: Jazyková komunikace

Vzdělávací obor: Řečová výchova

Předmět : **Český jazyk**

<i>Výstupy pro 4. - 6.ročník</i>	<i>Učivo</i>	<i>Průřezová témata</i>	<i>Jiné</i>
<p>Žák by měl</p> <p>reprodukovat krátké texty podle jednoduché osnovy</p>	<p>Reprodukce rozhovoru, článku podle osnovy</p>		
<p>vyprávět zhlédnutý filmový nebo divadelní příběh podle návodných otázek</p>	<p>Rozhovor, povídání na zvolené téma za podpory obrázků, symbolů, otázek</p>		
<p>vyprávět zhlédnutý filmový nebo divadelní příběh podle návodných otázek</p>	<p>Dodržení časové posloupnosti při vyprávění jednoduchého děje s podporou otázek</p>	<p>MV – Fungování a vliv médií ve společnosti – <i>vliv médií na kulturu (film a televize v životě jednotlivce, rodiny)</i></p>	
<p>vyprávět jednoduchý příběh podle obrázku</p>	<p>Dodržení časové posloupnosti při vyprávění jednoduchého děje s podporou obrázků</p>		
<p>popsat osoby, předměty podle reálu nebo vyobrazení za pomoci doprovodných</p>	<p>Popisování obrázků, předmětů s podpůrnými</p>	<p>OSV – Osobnostní rozvoj – <i>druzí jako zdroj informací o mně</i></p>	

otázek	otázkami		
domluvit se v běžných situacích	Rozvoj komunikace v sociálních situacích, alternativní a augmentativní způsoby v komunikace	OSV – Sociální rozvoj – Komunikace – <i>dovednosti pro sdělování verbální i neverbální (technika řeči, výraz řeči, cvičení v neverbálním sdělování), komunikace v různých situacích (informování, odmítání, omluva, pozdrav, prosba</i>	
zvládat slovní formy společenského styku	Pozdrav, prosba, poděkování, vyjádření emocí, rozhovor ve skupině		
dramatizovat jednoduchý krátký příběh z oblasti, která je žákům blízká	Reprodukce a dramatizace jednoduché říkanky, příběhu, zážitku		

<i>Výstupy pro 7. -10. ročník</i>	<i>Učivo</i>	<i>Průřezová témata</i>	<i>Jiné</i>
Žák by měl číst všechna tiskací a psací písmena	Rozhovor, deník, článek jako materiál pro čtení – tiché čtení s porozuměním	OSV- Osobnostní rozvoj - Psychohygiena - <i>dovednosti pro pozitivní naladění mysli (využití pozitivního prožitku při čtení)</i> MV – Vnímání mediálních sdělení – <i>hledání rozdílu mezi informativním, zábavním a reklamním sdělením</i>	
číst krátký jednoduchý text – deník, rozhovor, článek	Pro články využití literatury pro děti a mládež a aktuálního dění – zprávy na internetu		
orientovat se v přiměřeném čteném textu – deníku, článku, rozhovoru, zprávě			
pracovat s obsahem přečteného textu (článku, deníku, rozhovoru), zapamatovat si a reprodukovat alespoň jeho část			
přednášet podle individuálních schopností jednoduché říkanky a básničky	Rozpočítadla, říkanky, básničky		

získávat pozitivní vztah k literatuře	Základní literární pojmy – báseň, pohádka, pověst, spisovatel, básník, kniha, čtenář, divadlo, film, herec		Návštěvy knihovny Návštěvy divadla
orientovat se v jednoduchých návodech podle obrázků	Sociální čtení		

Vzdělávací oblast: Jazyková komunikace

Vzdělávací obor: Psaní

Předmět: **Český jazyk**

<i>Výstupy pro 7.- 10. ročník</i>	<i>Učivo</i>	<i>Průřezová témata</i>	<i>Jiné</i>
Žák by měl dbát na čitelný písemný projev	Úprava psaného textu, čitelnost	OSV – Osobnostní rozvoj – Seberegulace a sebeorganizace – <i>organizace vlastního času</i>	
psát slabiky i jednoduchá slova podle diktátu	Opis, přepis		
opsat slova a jednoduché věty	Opis, přepis		
napsat nebo opsat jednoduché sdělení podle předlohy	Opis, přepis rukou i na PC		
přepsat krátký jednoduchý text	Přepis, opis rukou i na PC		
podepsat se psacím písmem	Psací písmo, čitelnost		
zvládnout napsat nebo opsat běžné písemnosti –	Úprava psaného textu, psaní adresy a krátké		

adresu, přání podle vzoru	korespondence		
psát číslice i podle nápovědy	Psaní číslic		

<i>Výstupy pro 7.- 10. ročník</i>	<i>Učivo</i>	<i>Průřezová témata</i>	<i>Jiné</i>
<p>Žák by měl</p> <p>snažit se o srozumitelný mluvený projev, zřetelnou výslovnost a rozšíření slovní zásoby podle svých individuálních možností</p>	Edukace a reedukace řeči, rozšiřování slovní zásoby	OSV – Sociální rozvoj – Komunikace – <i>dovednosti pro sdělování verbální i neverbální (technika řeči, výraz řeči, cvičení v neverbálním sdělování), komunikace v různých situacích (informování, odmítání, omluva, pozdrav, prosba)</i>	
používat gramaticky správné věty	Stavba věty		
dbát na kulturu mluveného projevu	Základy techniky mluveného projevu - správné dýchání, výslovnost, intonace, rytmičtá		
popsat osoby, děje a jevy na obrázcích podle doprovodných otázek	Popis		
komunikovat vhodně v běžných situacích, zvládat základní formy společenského styku	Základní komunikační pravidla, mimika, gesta		

sdělit prostřednictvím deníku vlastní zážitky a pocity	Deník		
převyprávět přiměřeně náročný příběh (deník spolužáka, televizní, filmové, divadelní představení)	Reprodukce		
dramatizovat jednoduchý krátký příběh nebo pohádku	Dramatizace		